

Diflufenikan - luring i vattenmiljön

uppföljning 2020

Högst halt av DFF uppmäts under senare delen av hösten, då också flest bekämpningar görs. Foto: Tilla Larsson

Säkert växtskydd startade en kampanj 2018. Den går ut på att påverka lantbrukare att genom ändrat beteende minska förekomsten i vattendrag av diflufenikan (DFF), ett verksamt ämne i flera ogräsmedel. Genom fältvandringar, rådgivning, ogräsbrev och faktablad har vi informerat och debatterat. Nu är det dags för en uppföljning!

Vilka slutsatser kan vi dra?

- Medvetenheten kring problematiken har ökat och informationen har nått ut.
- Årsmånsvariationerna ger stora utslag i mätvärdena.
- Hösten 2017 var halterna av DFF, som uppmättes inom den nationella miljöövervakningen, överlag låga och under riktvärdet. En förhållandevis liten höstsådd areal och en låg andel höstbekämpad areal gav utslag i låga halter i vattendragen.

- Hösten 2018 var halter av DFF strax över riktvärdet i samtliga ytvattenprover tagna inom den nationella miljöövervakningen i Skåne. Det var en stor höstsådd areal som dessutom såddes tidigt. Det fanns därmed både ett större behov och mer tillgänglig tid till bekämpning.
- Det krävs att arealen som behandlas med DFF hålls på en måttlig nivå för att inte halterna i vattendragen ska överstiga riktvärdet.

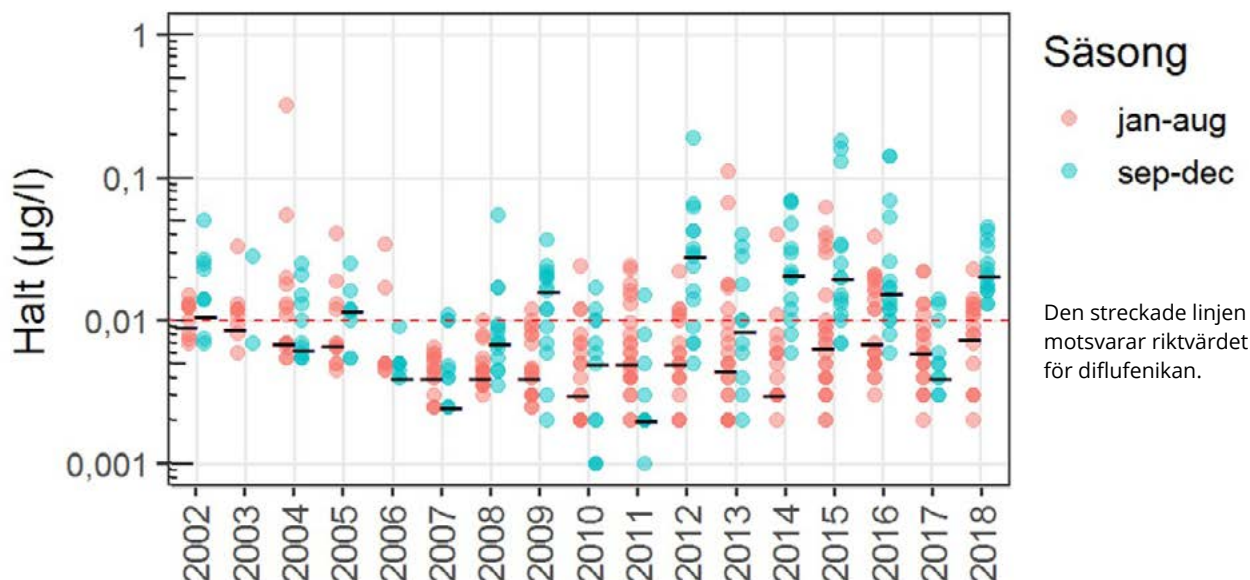
Vad kan vi göra mer?

Vi försöker, med hjälp av resultat från den nationella miljöövervakningen, dra slutsatser kring vilka åtgärder som krävs för att stabilt få ner halterna under riktvärdet. Riktvärdet är satt med tanke på risk för påverkan på vattenlevande organismer och är för DFF 0,01 µg/l. Det gäller att inte slå sig till ro. Vi behöver helt enkelt vässa systemet ytterligare!

Vi måste minska användningen ännu mer i åtminstone de känsligaste områdena i södra Sverige. Det som gäller är fortsatt dosreducering, men också att låta bli att använda DFF på delar av den höstsådda arealen där användningen är störst. I södra Sverige är det främst aktuellt på fält som sås under den senare delen av hösten, men även på fält med förhållandevis lågt ogrässtryck överlag. Från ogräs- och resistenssynpunkt är inte detta en optimal lösning, men verkligheten är att halterna i vattendragen måste minska för att vi ska kunna fortsätta ha tillgång till DFF.

Om vi ska försöka dra någon slutsats av skillnaderna mellan åren från övervakningsområdet i södra Skåne så verkar det vara rimligt att behandla cirka 20 procent av den totala arealen med motsvarande 0,1 l/ha av DFF-produkt (500 g/l), men inte 30–50 procent. För många lantbrukare innebär det helt enkelt att inte hela arealen höstspann-mål kan behandlas med DFF. Åren med högst värden i vattendragen har också en stor andel av arealen behandlats. Under de år med låga halter har generellt en lägre andel av arealen behandlats.

Det finns en tendens till att en större andel av proverna ligger över riktvärdet för DFF på hösten (se bild). **Att minska framför allt höstanvändning förväntas därför vara viktigast för att halterna ska gå ner till en acceptabelt låg nivå.**

De blågröna prickarna visar halterna av diflufenikan från september till december och de röda prickarna från januari till augusti.

Framtiden

Användarundersökningar indikerar att användningen under 2019 inte tydligt har minskat i jämförelse med tidigare år i den berörda regionen. Analyser av ytvattenprover från 2019 blir klara till hösten 2020, och först då ser vi om halterna har minskat. Analyser av ytvattenprover från 2020 blir klara hösten 2021, och då sker en slututvärdering av kampanjens tre år.

Resultaten från miljöövervakningen pekar inte tydligt på en nedåtgående trend i halter av DFF i ytvatten. Ändå finns det starka signaler om att medvetenheten och engagemanget kring att minska ytvattenhalterna är stort och att det finns en potential till förändring. Det ska vi ta med oss i det fortsatta arbetet!

Vi måste alla hjälpas åt för att få ner förekomsten av diflufenikan i vattendragen. Annars blir det svårt att långsiktigt kunna ha kvar diflufenikan som ett alternativ i ogräsbehandling!

Åtgärder för att minska risken för diflufenikan i vattendrag

- Sätt som mål att inte behandla mer än 20 procent av din odlade areal med DFF årligen.
- Flytta, om möjligt, behandlingen med DFF till våren.
- Sänk dosen! Även doser ner mot 0,05 l/ha (DFF-produkt, 500g/l) har effekt på känsliga ogräsarter om tidpunkten är den rätta.
- Håll de skyddsavstånd som finns bestämda.
- Reducera avdriften till ett absolut minimum.
- Anlägg skydds-zoner i erosionsutsatta områden.

Tänk på:

- Var extra återhållsam med bekämpning med DFF på lerjordar med makroporer och tendens till sprickbildning som snabbt transporterar nederbörd och partiklar till dränering ut i vattendrag.